

การศึกษากลยุทธ์เชิงพุทธในการเสริมสร้างจิตลักษณะของเยาวชนครอบครัวแตกแยกสู่สุขภาพองค์รวม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจิตลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนที่มาจากครอบครัวแตกแยก 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกคนอื่นจะนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพองค์รวม 3) ศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์เชิงพุทธ อันประกอบไปด้วย หลักการ วิธีการปฏิบัติทางพุทธศาสนา ที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยด้านจิตลักษณะอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาไปสู่สุขภาพองค์รวมได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนครอบครัวแตกแยกที่เข้าสู่กระบวนการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเขต 7 ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา อุตรดิตถ์ จำนวน 257 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายครอบคลุมทุกจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวน 7 ตอน ประกอบด้วย แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง การกำกับตนเอง การมองโลกในแง่ดี การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พื้นฐานการปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคม และสุขภาพองค์รวม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเป็นขั้น (Stepwise multiple Regression) พบว่า

1) เยาวชนครอบครัวแตกแยกที่มีการกำกับตนเองสูง มีการมองโลกในแง่ดีมาก มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีพื้นฐานการปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีสุขภาพองค์

รวมสูงกว่าเยาวชนครอบครัวแตกแยกที่มีการกำกับตนเองต่ำ มีการมองโลกในแง่ดีน้อย มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ มีพื้นฐานการปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และมีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ

2) การกำกับตนเอง การมองโลกในแง่ดี การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พื้นฐานการปฏิบัติทางพุทธศาสนาและการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาวะองค์รวม

3) การกำกับตนเอง พื้นฐานการปฏิบัติทางพุทธศาสนา การมองโลกในแง่ดี และการสนับสนุนจากครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายสุขภาวะองค์รวมได้ร้อยละ 60.3 โดยมีจิตลักษณะด้านการกำกับตนเอง เป็นตัวทำนายสำคัญที่สามารถทำนายสุขภาวะองค์รวมได้ถึงร้อยละ 47.7 และเมื่อร่วมกับพื้นฐานการปฏิบัติทางพุทธศาสนา พบว่า 2 ตัวทำนายนี้สามารถร่วมกันทำนายสุขภาวะองค์รวมได้ถึงร้อยละ 58.5

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสุขภาวะองค์รวม นำไปสู่การเสนอกิจกรรมเชิงพุทธในการพัฒนาแบบองค์รวมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างจิตลักษณะของเยาวชนไปสู่พฤติกรรมสุขภาวะองค์รวม โดยได้แบ่งออกเป็นยุทธศาสตร์ 3 ด้าน โดยขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กันดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างกระบวนการเรียนรู้

พัฒนาเยาวชนให้มีกระบวนการเรียนรู้แบบไตรสิกขา จัดองค์ประกอบหลัก เช่น มีการบูรณาการหลักสูตรในการเรียน มีกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ จัดบรรยากาศที่อยู่อาศัย มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และประเมินผลด้วยหลักท้าว 4

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย

สร้างชุมชนกัลยาณมิตร ที่ตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญ ตลอดจนมีความจริงใจในการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน วัด องค์กรทางศาสนา และ ภาครัฐราชการ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน

มีการบริหารจัดการอยู่บนหลักแห่งการนำไปสู่ความสำเร็จ (อิทธิบาท 4) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ บนหลักแห่งความพอเพียง โดยจัดการให้เกิดประสิทธิผลอย่างคุ้มค่ามากที่สุด สนับสนุนให้มีการขับเคลื่อนในเชิงนโยบาย ในระดับกรม เพื่อผลักดันให้มีการใช้กลยุทธ์และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในเชิงบูรณาการ และเกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

The research has 3 objectives. They are: (1) to study the desirable psychological attribute of youth from broken homes (2) to study the relationship between desirable psychological attribute which is internal factors and environments which is external factors. Leading to holistic well-being behavior, and (3) to study analytically the Buddhist strategies which composed of principle, way of practice which enhance and support the desirable psychological attribute when it was developed, can lead to holistic well-being. The sampling groups are the youths which are in the rectification process of juvenile observation and protection center, Zone 7, which composed of Chiangmai, Chiangrai, Mea hong son, Lamphun, Lampang, Phrae, Nan, Phayao, and Uttaradit, amounting 257. This amount is from simple random sampling. Research instrument is questionnaires which are in 7 sections, i.e., bio-social and background characteristics, self-regulation, optimism, moral reasoning, basic practice based on Buddhism, social support, and holistic well-being.

The data analysis was done by commuting independent samples t-test, Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis. The results were found that

- 1) The youth from broken homes which have their self-regulation in the high level, very good optimism, high moral reasoning, much basic practice based on Buddhism, high social support

will have holistic well-being higher than those youth have their self-regulation in the low level, less optimism, low moral reasoning, less basic practice based on Buddhism, low social support.

2) Self-regulation, optimism, moral reasoning, basic practice based on Buddhism, and social support have positive relationship with holistic well-being.

3) Self-regulation, basic practice based on Buddhism, optimism, and family support together can predict the holistic well-being upto 60.3 percent. Among them, factors of psychological attribute of self-regulation are the key prophecy which can predict well-being upto 47.7 percent. And when this factor comes along with the basic practice based on Buddhism, two factors together can predict the holistic well-being upto 58.5 percent.

From the relationship between psychological attribute and holistic well-being as studied, the researchers have proposed the Buddhist strategies in sustainable holistic development as a guideline in enhancing psychological attribute of youth to holistic well-being. Those strategies are three which are to be operated simultaneously.

The first strategy: To creating the Learning process.

This is to educate youths with the Learning process of Trisikkhā, to integrate these principle into the school curriculum. To insert these into various activities and projects, to create the proper environment which support to the Learning process in community, and finally to assess them with the principle of Bhāvanā 4.

The second strategy: To create cooperation and alliance.

To build a community of good friends who are aware of the problems and are sincere in problem-solving together. The parties concerned such as family, community, school, monastery religious organization and government sectors etc.

The third strategy: to create a sustainable administrative system.

To create an administrative system based on Iddhipāda 4. To use the sources economically in order to gain the most benefits with the right administration. To promote the government sectors, in order that such strategies will be integrated and operated by which setting objectives will be achieved.